

La Passió de Mossén Cinto

(AB MOTIU D'UN LLIBRE NOU)

Estem en temps de revisions. Un llibre nou, *Vida íntima de Mossén Jacinto Verdaguer*, per Mossén Joan Güell, revisa avui una vella qüestió qui apassionà ahir a tota Espanya. Llibre anecdòtic, de facil lectura, ab la seva sabor d'escandol, ab el facsímil justificatiu dels seus documents, aquesta obra ha motivat que *La Vanguardia* estampés contra la memoria de Mossén Cinto injúries gravíssimes. Apressemnos a dir que ni una sola pàgina del llibre justifica aqueixes procacitats. La figura de Mossén Cinto no se sustreu a la rara condició de tots els místics, qui's conciten, ab la simpatia dels no religiosos, l'odi de les Iglesies oficials y de les burgesies fenicies...

Per de prompte hi ha una certa manca de noblesa en el fet de respondre a les acusacions del gran poeta quan aquet ja no pot defensarse, nou anys després de la seva mort... Prenem, de totes maneres, aquesta obra com un de tants reculls biografics sobre'ls grans homes, com un d'aquets aplecs de minucies qui contribueixen a senyalar be la figura d'un autor ilustre quan la seva obra es ja perfectament coneguda. Tot escriptor, tot home qui's desdobra en producció, en adoctrinament pera'ls altres, té, com a primera obra, la propia vida, la propia personalitat. Entre la vida d'un poeta y la seva poesia hi ha un nexu qui ens dona la clau explicativa de les seves ultra-visions, y ens completa el sentit dels seus versos, transfigurantlos a voltes com a ferides per ont sagna el dolor personal d'ell; y així ell es present y parla, y canta, en l'accent mateix de la vida qui ja passà. Cada vers es un llunyedar obert sobre una realitat viscuda per ell y per ell immortalizada.

Y la vida de Mossén Cinto, a través aqueix llibre, està molt lluny de deshonrar la seva memoria; jo vinc avui a sostenirvos, lectors, que precisament l'enalteix y exalta, separantlo de la multitut professional de l'Iglesia. El professionalisme en un sacerdot hauria de semblar sacrilegi als ulls de tot creient ab vera conciencia de fe; perquè'l sacerdot es categoria ideal, y el professionalisme es baixa materialitat.

La lluita moral de Mossén Cinto ab la seva iglesia particular es un cas preciós d'aquella eterna contraposició de místics y eclesiastics, es dir, de personalitats religioses pures y de multituts culturals; de creient y de temple, de fe y de gest, d'esperit y de lletra. Oh, jo no culpo a ningú, perquè'crec que les coses fatalment havien de passar com passaren, ja que tot ha d'obeir a la llei propia de la seva existencia, y es natural que l'Iglesia obri com a Iglesia si vol existir, y es també natural que'l mistic obri com a mistic si no vol negarse a sí mateix, y espiritualment suicidarse.

Mossén Cinto resulta, a través d'aquestes pàgines, un... *espiritista*. Doneu a la paraula un sentit noble, apartat de les prosaiques y plebeies formes que ha pres modernament l'espiritisme. Però, insisteixo, Mossén Cinto era un espiritista. Per lo demés, l'Iglesia catòlica, en la seva explicació ortodoxa dels suposats fenomens sobrenaturals, no difereix apenes de l'explicació donada pels espiritistes. Catòlics y espiritistes accepten la realitat dels fenomens; uns y altres els expliquen com a obra dels esperits; esperits de difunts segons els espiritistes; esperits diabolics segons els ortodoxes.

Lo que passa es que l'Iglesia participa avui de la desconfiansa natural del sigle. S'ha contaminada un poc de positivisme; està escarmentada de les formidables equivocacions en que ella històricament va incorrer, comprovades avui per l'experiencia, y se li ha comunicat una mena d'*horror al miracle*, horror qui li fa exclamar a cada punt, davant les

pretenses coses sobrenaturals, com el boig de Cervantes: *Guarda, que es podenco!*

Mossén Verdaguer practicà l'exorcisme ab una candidesa angèlica... Vetaquí la primera acusació del llibre... Veieu també aquí una de les naturals qualitats del misticisme verdaguèria: retorn a la puresa evangèlica, reproducció directa de la vida del Crist o de la vida apostòlica. ¿No hi ha aquí un bell trassumpte de l'*eficacia de la paraula* poètica? Parla un poeta, canta en el dialeg directe ab Deu, ab el Deu cristià, qui va ferse carn en la terra, y ja ho veieu: les roses del jardí messianic refloueixen, esdevenen realitat els passatges del Nou Testament y de les Actes apostòliques; els cossos dels endimoniats se retorcen, els mals esperits parlen per boca dels posesos, y les paraules simbòliques de l'exorcisme obren diariament el miracle... El miracle, com una flor, se desclou cada dia en les mans del poeta, com la divinitat li floria cada matí també en les seves mans de sacerdot.

Mireu: hi ha, en el nostre lexic vulgar, una paraula que jo voldria en aquets moments dotar d'un nou prestigi pera que ella retrobés la seva pristina significació: es la paraula *simple*. O *ximple*, si voleu. Mossén Cinto tenia aqueixa alta y primitiva *simplicitat*... La benhauransa dels pobres d'esperit, proclamada per Jesús, protegia l'ànima d'aquest immens poeta: perquè ell tenia, com a ànima pura, aquella simplicitat, aquella unitat propia de tot lo espiritual. Anima oberta a una sola visió, a una sola sensació, a una sola coneixensa, a un sol voler,—Deu, l'amor de Deu, l'esser de Deu—aquesta ànima era cega y tancada y muda pera tot lo demés. Y d'aquí provenia l'intensitat genial, altíssima, divina, d'aquella única percepció.

¿Com voleu que una ànima així, realisació del concepte teologic d'angel sobre la terra, tingués un acomodament nemi, prosaic, a les condicions miserables de la nostra vida social? Pera ell la caritat era superior a la justicia, y els devers que lliguen, per exemple, el deutor a l'accedor, devers juridics més que morals, no podien tenir prelación davant els devers de beneficencia, que lliguen el qui posseeix an el qui no té. Y no val respondre que la familia protegida per Mossén Cinto era totalment indigna de la seva protecció, perquè ell no analisava la major o menor realitat d'aquelles suposades privacions que volia socorrer, ni mirava a qui feia el bé; la bona fe del poeta era absoluta y evident; y així com la lletja pagesa del Toboso esdevenia Dulcinea davant el misticisme amorós de don Quijote, així l'explotació d'una familia llesta no podia treure merit a l'altesa de l'acció de Mossén Cinto ni a la bellesa del seu noble quixotisme.

¡Y com se tornen petits, a la vora d'aqueix home, digne d'una gran poetisació, aquells prelats y clergues y filisteus y poderosos qui intentaven jesuíticament *retornarlo al bon camí!* Ell no parlava la llengua del món, y el món s'empenyava en aplicarli en tot la seva mesura, la seva llei!—Sobre aquet punt no faré més que transcriure dos significatius gestes de prelats catalans, qui mostren ab plena inconciencia la separació entre llur ànima seca de dogmatics y l'esperit ideal de Mossén Cinto. L'un es el bisbe de Terol, don Antoni Estalella, qui fou canonge de la Seu de Barcelona; en una carta seva an el marquès de Comillas, referent a Mossén Cinto y compresa en el volum (pàg. 134), s'hi troben aquestes paraules, eloqüents en boca d'un bisbe (¿veritat, amic Rusiñol?): «*Dios nos libre de místicos iluminados... Faltaríamos á los deberes de la amistad y hasta á los de la caridad si, después de todo lo que ha pasado, le tratáramos con ruinoso consideración. Ha llegado el caso de cortar el brazo para salvar el cuerpo.*»

L'altre prelat es el doctor Morgades, bisbe de Vic y després bisbe de Barcelona. Aquet senyor, qui pretenia palanar a Mossén Cinto «á fuerza de humillaciones» (página 126), creient tractar ab un home temorenc y humil, va proposarse una mena de seqüestre o rapte de Mossén Cinto, imaginantse que podia enviarlo a cercar desde Barcelona a Vic per medi de la policia! (Pàgs. 138-139.) De manera que'l nostre gran mistic hauria vist convertirse en una efectiva Passió, com Jesús, el seu suplici moral, si aquell Caifàs hagués pogut tenir a les seves ordres, com els prelats d'un temps, la forsa civil! Y encara els nostres faritzeus s'extranyen de que, en la sensibilitat malaltissa del poeta, aquelles insidies originessin un veritable deliri de persecucions!

Aqueixa obra es util, Mossén Güell; però molt me temo que l'efecte que produeixi sia ben divers del que algú va creure...

GABRIEL ALOMAR

UN CLIENT NOU

—Bones tardes...

—Bones. Vostè dirà.—

El visitant passeja lentament la mirada per les immensitats del local y, com satisfet de l'inspecció, pregunta ab veu a la vegada serena y dolça:

—¿Es vostè el propietari d'aquet basar de sastreria?

—Sí, senyor.

—¿De modo que puc parlar ab tota confiança?

—Com si enraonés ab un confessor... dels que després no expliquen res a ningú.

—Perfectament.

(Pausa llarga, durant lo qual el nou arribat sembla recullir y ordenar els seus pensaments dispersos.)

—Jo, aquí ont me veu, necessito un trajo.

—No té res de particular. Es una cosa aquesta que sol passarli a molta gent.

—En efecte. Però en la cosa meva hi concorren circumstancies especialíssimes que a vostè tal volta el sorprenguin.

—Potser sí, potser no; vagi explicantse...

—Jo necessito un trajo... ¡Oh!... No's pensi que vulgui un model

extra. Modestet, modestet; pantalon, armilla y americana; total, dotze duros.

—Molt be. No es una esplendidès, però tampoc es cap miseria. M'atreveixo a dirli que quedarà ben servit...

—Es que...

—¿Què?... Parli ab tota franquesa.

—Aquets dotze duros... penso no pagalshi.

—¿Per què?

—Perquè tinc la pretensió de que vostè mateix, espontaniament, me dongui el trajo de franc.

(Un'altra pausa. L'amo del basar dona, instintivament, un pas enrera. El nou client el dona endavant... y torna a enraonar, ab més suavitat encara que al principi.)

—No s'alarmi. Els negocis són els negocis, y, dintre d'aquet camp extensíssim, tot lo que no resulti indecorós ha de ser admissible. Jo no pretenc que'l trajo me'l regali, sinó que me'l dongui en pago d'un servei que jo li faré y que, ben aprofitat, pot proporcionarli a vostè grans beneficis.

—Ah!... Si fos aixís...

—Aixís es y no d'altra manera. A veure, digui la veritat: d'un cap a l'altre de l'any, ¿quantas americanes solen sortir d'aquesta casa?...

—Unes... vuit mil.

—Molt be. Aquestes americanes ¿no es cert que, a més dels botons que pera cordarse han de portar reglamentariament, solen també durne alguns a les mànigues?

—En efecte: tres acostumem a posarne en cada una.

—Magnific!... Aquí està la base dels meus calculs. ¿Pera què serveixen aquets botons?

—Pera res; pera fer nosa.

—Doncs be: ¡suprimeixi'ls!, y en un santiamén realisa vostè una economia estu-penda.

—Home... no es mala ocurrencia.

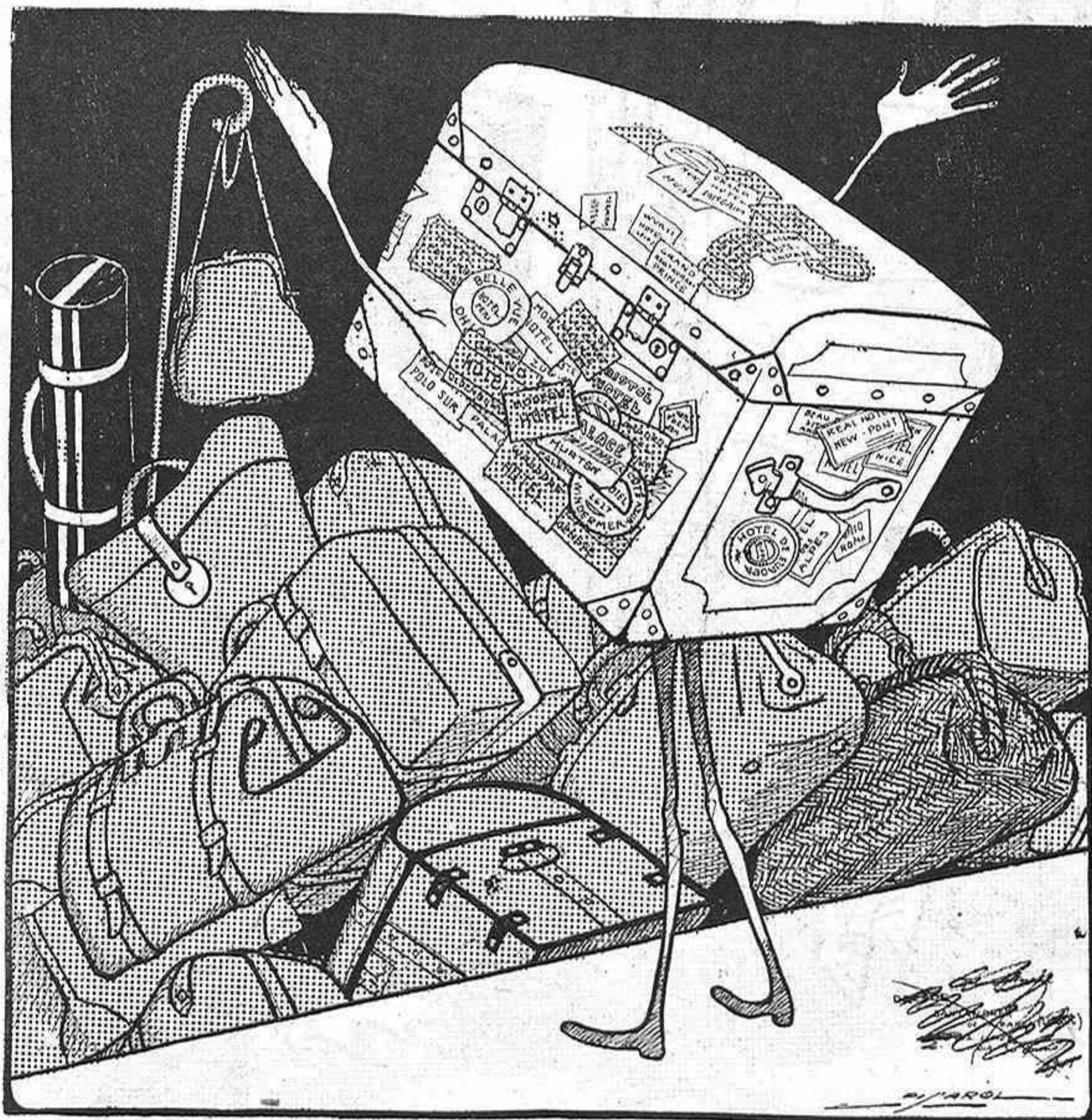
—Vuit mil americanes són setze mil mànigues; setze mil mànigues, a tres botons cada una, fan quaranta vuit mil botons. ¿Què li costen aquets botons a vostè?

—Dues pessetes el cent.

—Doncs ja està vista la cosa. Els quaranta vuit mil que necessiten les vuit mil americanes li costen anualment 960 pessetes. ¿Repara vostè ab quina senzillès, suprimint aquets botons, perfectament inútils, pot estalviar-se 960 pessetes cada any?

—Es cert... L'ocurrencia es enginyosa...

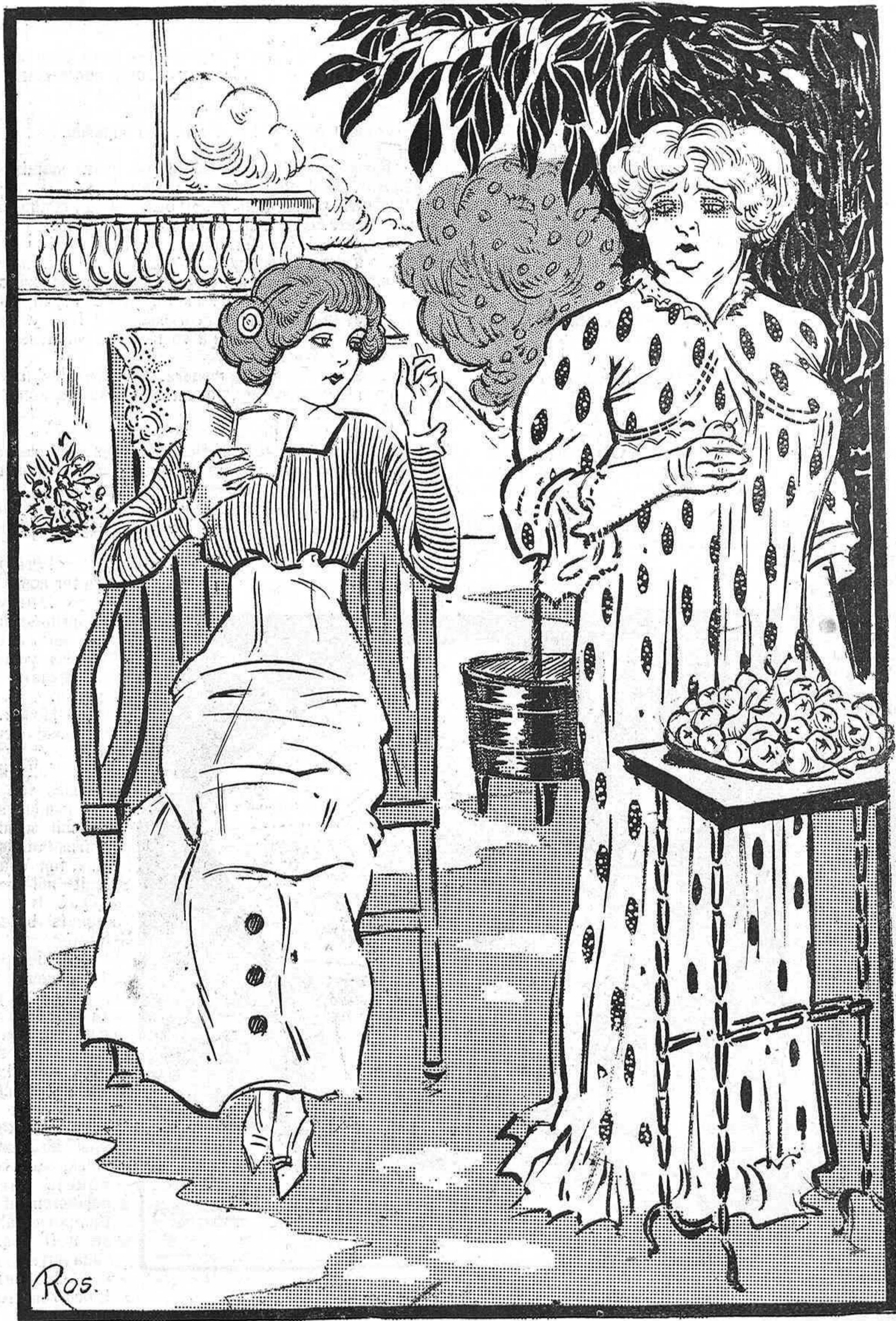
—Això vol dir que estem entesos

LES VÍCTIMES DE L'ESTIU EIG

—Amics!... Companys!... Tots a l'una protestem de la calor. Que'ns deixin tranquils a casa, que ja'ns han sacsejat prou!...

PRECAUCIONS HIGIÈNIQUES

—Ten compte ab les verdes, mamà, que'l còlera es a la vista.
—Cuida't de tu!... Hauriem de veure de quin color són aquestes noveles que llegeixes...

y que vostè accepta la meva proposició. Hem dit 960 pessetes. Vostè'm fa a mi, de franc, un trajo de 60, y tan sols en el primer any ja n'hi quedaran 900 de benefici liquid. ¿Li sembla be?

—Admirable, home, admirable!... Pot passar a pendre's la mida... Y a veure si, seguint aquet rumbo, inventa alguna altra cosa de més rendiment.—

El nou parroquià somriu ab discreta picardia y, tot caminant cap a la secció de mides, exclama:

—Pera aquesta temporada ja tinc vestit... Pera la vinenta, buscaré, buscaré, ¡vaia si buscaré!...

A. MARCH

RECTIFICANT

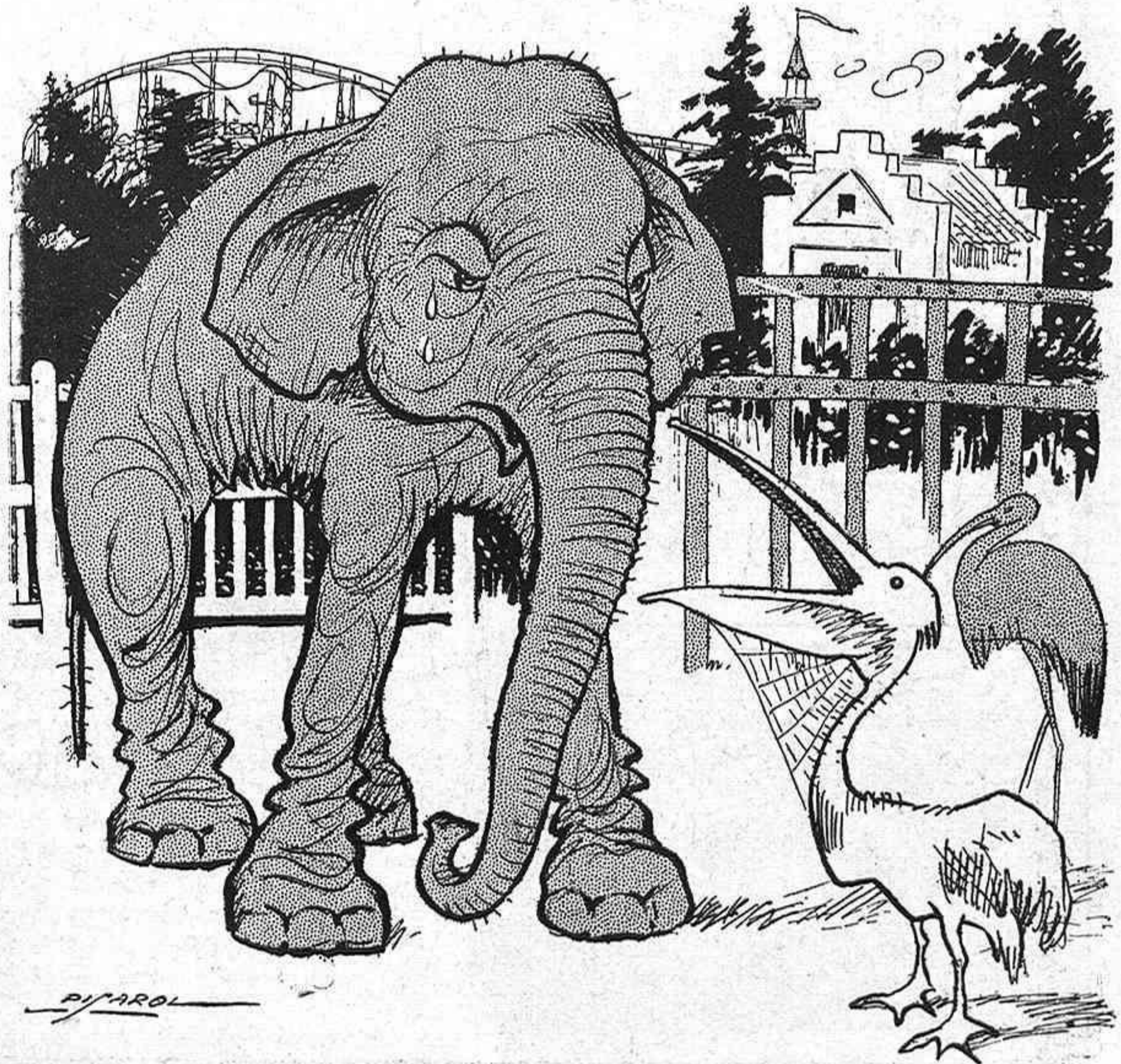
—De modo que'l desitg del senyor Arcalde es que's rectifiqui allò de la «merienda de negros»?
—Això mateix. Vui que's digui que l'Ajuntament no es cap merienda, sinó tot un senyor tiberi continuo.

“¿Quiere Vd. aprender castellano?”

Res de mètodes Benot, ni de gramàtiques de l'Academia, ni d'entendre's ab una madrilenya, ni de romansos per l'estil. A recó tots els vocabularis, diccionaris, manuals y guies de conversació. El qui vulgui apendre el castellà, un castellà ben mastegat, a lo «Blanco y Negro», *como Dios manda*, no ha de fer sinó concurir una temporadeta a les festes de la nostra aristocracia.

L'aristocracia barcelonina, ja de temps immemorial, y més d'ensà de la setmana tràgica, creu que'l parlar constantment en idioma de finestreta d'Administració oficial fa fi y fa conservador, y en castellà les hi engalta sense compassió an en Cervantes, ni respecte an en Coll y Vehí, ni miraments a les beceroles.

Ara mateix, fa pocs dies, s'ha demostrat l'afició al *ceceo armonioso* en un fantastic festival nocturn donat per l'Àrbitre de l'elegancia y de la calvicie, el senyor marquès d'Alella (aquell senyor per qui els trens del litoral s'aturen un minut més), en els vastos y frondosos bosques de su finca «sur mer». Allí, entre *lucecitas de colores*, *aguas murmuradoras y aromática vegetación*, els nostres senyors, barreja de sang blava y d'aigua de turbina, varen esplaiarse atormentant la llengua tota la nit, ab una xerrameca tan centralista y tan amena que fins en Francisquet Cambó deia «caramba!» y «sofocao» y «barbaridaz», pera correspondre d'alguna manera a la rovellada parla de la majoria,

ANIMALADES

—Y qui es aquet «Saturno», Avi?
—Qui vols que sigui!... Un envejós que se m'en ha emportat tots els llonguets.

llenguatge municipalesc que feia exclamar a les nenes ingenes:

—Menos mal que estamos á oscuras.

—Tienes razón. Así el acento no se nota tanto.

Pàsminse de la virtut que tindrà aquet castellà del nostre senyoriu quan fins als periodistes *bragados* que tenen la desgracia d'encarregar-se del reportatge d'aqueixos salons, xicots discrets y intel·ligentots la majoria d'ells, fins an aquets se'ls encomana la verbositat castellanista, les frases cursis y els disbarats de concepte com aquets que acabem de llegir en una revista de l'esmentada festa:

«El perfume de las flores esparce su *oloroso* encanto...»

«Los fuegos artificiales parecen elevar hasta el cielo una pregaria de felicidad.»

«Apareció de pronto un fantasma improvisado.»

«Los farolillos de colores servían por lámparas...»

La nostra aristocràcia tindrà el bon criteri de no convidar a cap *soirée* de les seves an en Valle-Inclán, ara que es aquí, ni an en Menéndez y Pelayo demà que vingui. Saben que'ls farien passar un mal rato y els el volen estalviar. Saben que pera enganyarse ells ab ells ja'ls basta ab el lèxic que xafen, però al mateix temps no ignoren que pera enganyar a un autèntic castellà, no ja intel·lectual, sinó mitjanament educat, no'n tenen prou, y que no'ls toca altra cosa que fer d'Agricultors de Chicago de les lletres.

Però ells... *erre que erre*. Ja poden dirse uns noms ben catalans; ja's poden dir Llopis, Sandiumenge, Pagès, Bosch, Puig, Reig o Sistachs; ja poden haver nascut y viure tota la vida al carrer del Rech, del Pou de l'Estany o de la Fuxina, y menjar tortells del Forn de Sant Jaume, y ferse rentar la roba a Horta, y estar suscrits a *La Veu*, si tant con-

vé, que ells, per això, no obren la boca que no sigui pera llensar quatre *donosuras* en el *blando y sonoro idioma castellano*.

Fins ara, el castellà de les catalanades el coneixiem per castellà del Clot. D'avui endavant no hi ha més castellà que'l castellà... d'Alella.

YORICK

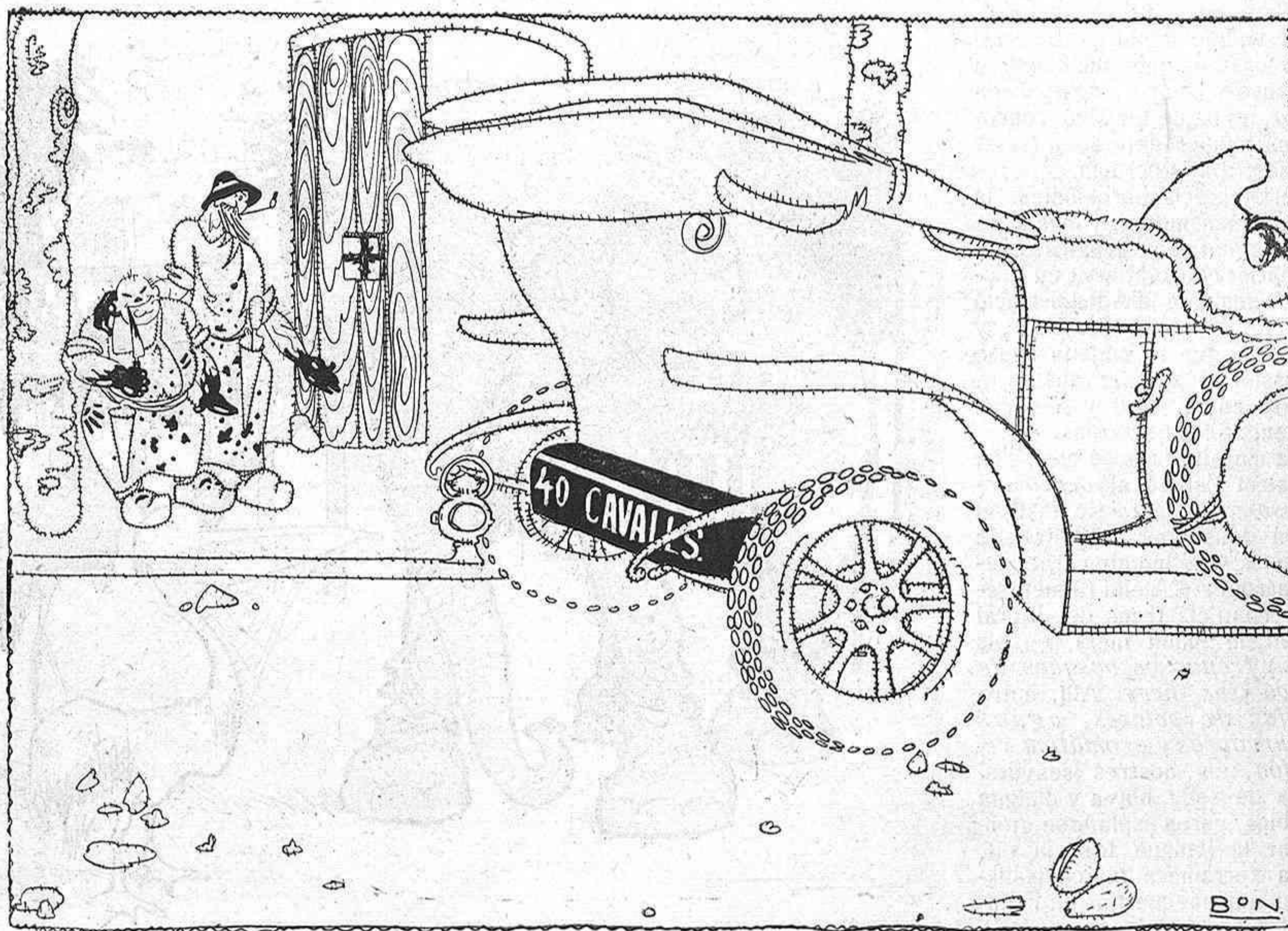
Teodor Llorente

Rendit pel pes dels anys, que, no podent abatre el seu esperit, s'aplicaren a minar el seu cos, acaba de morir a València aquet gran escriptor, qual nom omple dignament una de les més hermoses pàgines de la nostra literatura.

Nascut a comensos de l'any 1836, l'existència d'en Teodor Llorente es una serie no interrompuda de triomfs, just premi a la seva laboriositat y als merits excepcionals de la seva ploma sobirana.

Desde'l drama *Delirios de amor*, que escrigué als disset anys, fins a les darreres produccions, escrites quan ja la vida comensava a escapàrseli, tots els seus treballs ostenten la mateixa inspiració, la mateixa elegància, el mateix art suprem que sols posseeixen els grans mestres.

En Llorente ho era. D'ell han après els poetes valencians y catalans el secret de la forma y la distinció del llenguatge;

A LA PORTA D'UN MATADERO CLANDESTÍ

—Guaita, tu, *Sidro*... Quaranta cavalls!
—Remanoil!... Y que butifarres que'n sortirien!

ell els ha ensenyat a volar alt, a sentir fondo y a expressar els seus pensaments en versos d'or de factura impecable.

Home cultíssim y d'un gust refinat, les seves traduccions de poetes estrangers poden presentarse com a models de fidelitat y de puresa de llenguatge. No hi ha exageració en dir que les obres dels autors forasters milloraven y s'ennoblien al passar pel lexic d'en Llorente.

Tan vigorós prosista com excels poeta, fundà el diari polític *Las Provincias*, un dels representants més acreditats, avui, de la premsa regional y a tot arreu considerat y llegit.

La mort d'en Teodor Llorente es una perdua que tant afecta a València, com a Catalunya—que'l considerava fill seu—com al reste d'Espanya.

El vuid que deixa al desapareixer el poeta inspirat, el traductor primorós, el literat magnífic, es tan gran com la seva gloria.

Y la gloria d'en Llorente es de les que donen nom a una època y omplen un sigle.

□ □ ————— □ □

Per llogar

Ja deuen haver vist els nostres lectors, en els diaris locals, un anunci del Teatre Romea així concebut:

TEATRE CATALÀ

ROMEÀ

S'arrenda pera la pròxima temporada. — Salmorón, 11, principal, de tres a cinc tarda.

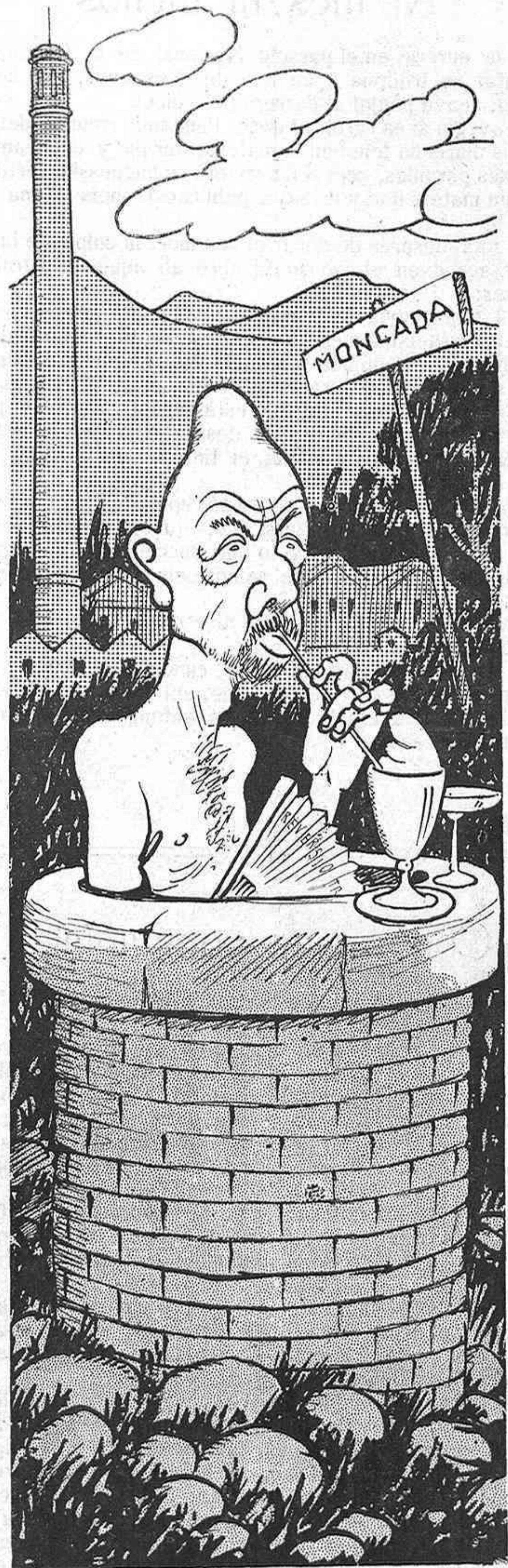
Confessem que a nosaltres, cada cop que'ls ulls nostres s'adonen de l'anunci transcrit, la cara se'ns envermelleix de vergonya. El Teatre Romea s'arrenda! El vell Teatre Català per llogar! ¿No sentiran els barcelonins, els catalans, tots aqueixos milers d'electors catalanistes, nacionalistes, regionalistes y autonomistes, l'afront que representa l'anunci esmentat?

Perquè no's tracta pas d'una simple qüestió administrativa, d'un senzill canvi d'empresa, del cas d'un senyor que vol arrendar o llogar a un altre una propietat de la qual no pot o no vol cuidar-se. Se tracta de la crònica crisi del nostre teatre, de la malaltia consuntiva que'l corseca, la qual fa sa via malgrat les receptes y els tractaments que en aquets temps ultims s'han provat. Els propietaris del Romea s'han cansat de les provatures, y en el coliseu que tants records gloriosos guarda de l'escena catalana, el retol de *Se lloga*, befador com un *inri*, ha aparegut.

S'arrenda, se lloga el Romea. A Barcelona, en una capital de 600.000 habitants, el teatre català no hi pot viure. La seva vida anèmica y mísera entra en el període agonic. Per culpes de tots—empreses, autors, actors, premsa, politics, public—d'entre'ls 22 teatres barcelonins ni un pot dedicarse ab exit a la producció escènica catalana. Y si un no treia els gastos, dos—el Principal y el Romea—encara menos.

Això ja no'ns fa tristesa: ens fa rabia. Això es oprobios pera tots. Si deixem decaure y morir-se les institucions catalanes d'avui, ¿ab quin cor podem demanar noves institucions de catalanitat? En un ambient d'indiferencia, d'escepticisme, de desencoratjament, ¿com pot avensar la feina nacionalisadora del nostre poble?

Si per culpes de tots ha arribat el teatre català a tan deplorable estat, tots estem obligats a treballar pera regenerarlo, pera tornar-lo a aixecar. No volguem que aqueix retol de *Se lloga* s'hagi de posar també sobre la dignitat dels catalans.

«SU GOZO EN UN POZO»

—Vaja, no diguin, que aquí s'hi està molt fresquet.

Ni més ni menos

Dies enrera, en el passeig Nacional de la Barceloneta va matar un tramvia a un nen de pocs anys, que, segons sembla, anava penjat al darrera del veícol.

Y, ¡vegin si es raro!, al donar l'endemà compte del fet, tots els diaris ho feien en la mateixa forma y empleant les mateixes paraules, com si les gazetilles haguessin sortit totes d'un mateix lloc y la seva publicació obeís a una consigna.

Y tots, després de donar al nen mort la culpa de la desgracia, acabaven el *suelto* fúnebre ab aquestes *atinades* paraules:

«La Companyia de Tramvies té demanat a les autoritats que's corretgeixi aquest abús dels xicots, com igualment que's normalisi la pujada y baixada dels venedors de diaris.»

Si de lo que aquí's tracta es de lliurar de responsabilitat a la Companyia, aquet final no està del tot mal trobat; però, si lo que per damunt de tot se desitja es exposar sincerament la veritat neta y pelada, el final de la gazetilla dels diaris hauria d'esser aquet:

«La Companyia de Tramvies té repartits entre la premsa diària tants passes gratuïts, que,—¡noblesa obliga!—fassi ella lo que fassi y succeeixi lo que succeeixi, pot estar segura de que sempre, sempre, sempre els periodics li donaran la raó.»

Això, naturalment, no seria tan *atinat* com allò, però seria bastant més exacte.

Y, de pas, mostraria al public, candid y confiat, un dels mil aspectes de la corrupció en que, entre l'indiferencia dels uns y la complicitat dels altres, va enfonzantse poc a poc la nostra Barcelona.

MITU

«Con mejor compañía!...»

Ha sigut la frase de la setmana en el petit món dels comedians.

Diumenge a la nit va despedirse en Ricard Calvo del public de l'*Español*. Al fer el discurs de rigor, al cumplir ab la costum barcelonina, que en les nits de solemnitat obliga als actors a baixar al prosceni pera dirigir la paraula a l'auditori, la frase va baixar del primer pis, ràpida y seca com una bala. Va anar a l'escenari, va interrompre el discurs de l'actor y va rebotre per la sala.

«*Con mejor compañía!...*» va respondre un espectador an en Ricard Calvo al dir aquet que, agrait a les deferencies y a l'apreci que'ls barcelonins han demostrat tenirli, tornaria un dia a recullir els afectes que aquí deixava.

L'autor de l'exclamació —que demostrà posseir una veu admirable y dominar l'art difícil del fraseig— vol veure an en Ricard Calvo rodejat d'altres elements que no siguin els que aquet cop l'han ajudat.

No disposant d'un diari pera estampar l'opinió que li mereixen els actors que fins diumenge actuaren a l'*Español*, se valgué d'aquet medi tan simplista com graciós pera expressar el seu pensament. No sab, per lo vist, que, sense reunir cap merit excepcional, han fet els apreciables artistes castigats per ell lo que únicament els actors de Catalunya són capassos de fer, això es: improvisar cuita-corrents unes representacions, y, sense una previa preparació, sense ni temps pera llegir el paper les més de les vegades, subjectarse a les conveniencies d'un actor y una empresa, que, com es natural, imposen un repertori determinat.

Encara que'l public que paga tingui dret a desinteressar-

se'n, no per això estaria de més que tothom que va al teatre conegués, més o menos d'aprop, la tortura espiritual a que, per lo regular se subjecta a l'actor a Catalunya.

Entre'ls comedians que secundaren an en Ricard Calvo, y que d'una manera tan gràfica condemnà l'autor del crit a que fem referencia, n'hi ha que d'un cap de l'any a l'altre toquen tots els registres. Descomptant y tot la circumstancia d'haver de declamar en català y castellà indistintament, precisa aquí que l'actor serveixi pera tot y sàpiga emmotllarse a totes les conveniencies.

En cap altra part se dona el cas de que, en sols l'espai d'unes setmanes, passi el comediant de la sarsuela bufa al repertori tragic; de les obres d'*espardeña* a l'alta comedia, etc., etc.

Con mejor compañía!...

L'autor de la frase no podrà dirho d'en Guitart, actor preferit per la nostra aristocracia, y que, al revés d'en Ricard Calvo, té la sort de que les frondositats d'un parc poetic y sumptuós li serveixin de decoració; la superficie d'un llac encantat li fassi de catifa, y que, en comptes de mastegar els conceptes rebecs y comprometedors dels nostres barbres dramaturgs, pot enlairarse fins a les altes cimes de la poesia excelsa, dirse de tu ab el Dante, y apagar la sed ab onades de xampany.

JUST

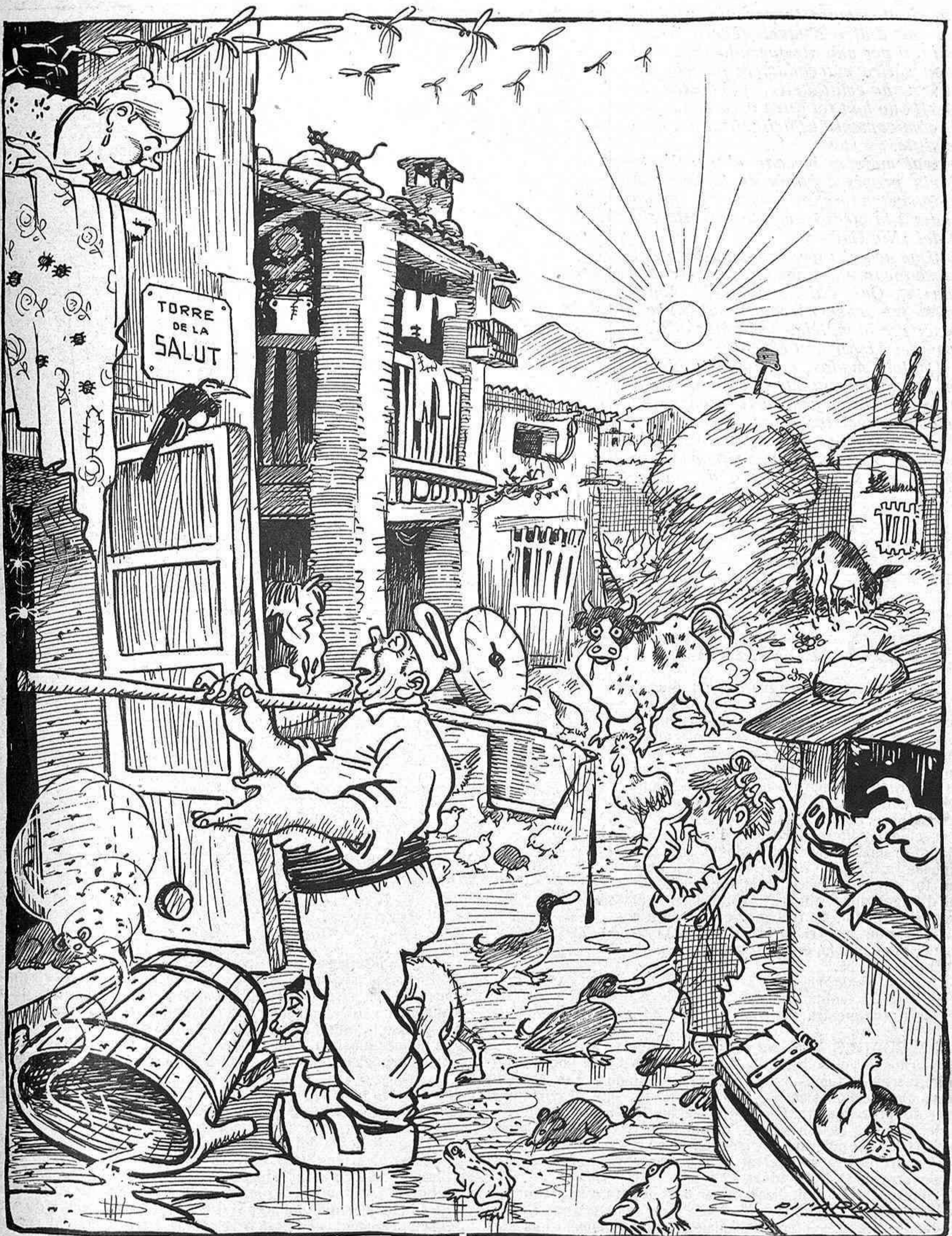
UN POBLE A DINS D'UN PIS

Els plagues del «Niu Guerrer», després d'anys y anys de no donar senyals de pública vida, acaben de ferne una de les seves. Els plagues del «Niu», que són al comerç y a l'industria lo que foren un temps els plagues de la «Colla de l'Arròs» a la política, ab motiu d'abandonar el seu hostatge, empaitats per la Reforma, acaben d'inaugurar una exhibició humorística que serà molt visitada. Ja tenen, doncs, una altra protesta a fer, els empresaris de teatres y cines; una protesta contra'ls tranquils del «Niu», que poden empendre al crit de: Guerra als guerrers!

Aquesta vegada el «Niu Guerrer» ens presenta un poble en plena festa major. La seva original exhibició consisteix en un poble arranjat dintre d'un pis, ab tots els detalls y tots els ets y uts, com si's tractés de reproduir exactament un poble gris qualsevol, arrencat d'una «Alegria que passa» qualsevol, ab el seu «casino»; la seva «barberia», el seu «Ajuntament», la seva «fleca», etc., etc. Ab una paciència y una manya que'ls acredita més de xinos que de guerrers de l'Edat Mitja, han convertit l'espaiosa sala de festes en la riallera plassa d'un poblet. Tots aquells que busquin alguna vila sur mer pera anar a estiuejar, que s'arribin al carrer Ample, al domicili del «Niu», y allà veuran lo que es ruralisme y lo que són aires sanitosos.

Es cert que la broma dels humoristes del «Niu» va tenir la seva època, però no's pot negar que continuà sent una nota ben barcelonina. Els seus celebrats pessebres, les seves còmiques exposicions, els seus festivals, certaments y cavalcades han atret durant dècades enteres l'atenció dels nostres senyors-Estevés, y per aquell casal del Bon Humor o temple de la Gresca hi han passat, sia com vulgui, escriptors notables y artistes eminents; perdonemli, doncs, el que la seva especialitat

LA VIDA AL CAMP

-Ai, Toni!... El quarto està tot ple de mosquits, y de l'estable puja una bravada!...
-Molt be, Tresona, molt be... Això vol dir que, quan vulguin, ja poden venir els forasters.

hagi sigut sempre la parodia xarona, y el que dintre d'aquet gènere s'hagi distingit per una atemperada disbauxa y una sàtira marcadament plebeia. La culpa no ha estat d'ells, sinó nostra; ja que ells no han fet altra cosa que reflectar còmicament l'espiritualitat del nostre sigle.

Avui mateix, invocar el ruralisme en els propis dominis de la Reforma de Barcelona, això sols se li podia acudir a la gent tranquila y aixalabradada del «Niu Guerrer».

¿Que ara el «noucentisme» comensa a desbancar als tràpales guerrers del «Niu»?... Què s'hi ha de fer!... Apuntem el fet sense cercarne les causes. Potser per la mateixa raó's mor el «Romea» del carrer de l'Hospital.

De tots modos, consti que'l glosador no cambiaria pas la colla de «plagues» del «Niu» per certes penyes de seriosos ateneistes.

Cal confessar que sempre val més un niu de botiguerets tranquils que una llocada de sabis xorcs o de poetes tristos.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

ELDORADO.—S'estrenà en son dia *La dòna d'aigua*. Es una òpera ab totes les campanilles, ab més música que no hi ha a la *Novena*, però ab ausencia de duos-latiguillos y aries de tenor. El mestre Cassià Casademont ha escrit una partitura brillant, a trosos inspirada y sempre conservant un caient popular català que'ns la fa sumament simpàtica. El llibre, degut al senyor Trias, ab tot y ser cuidat y literari, resulta d'escassa intensitat dramàtica per culpa de la rondalla inspiradora, *El gorc de les donzelles*, que, com tothom sab, es bastant fluixa. Aquet mal d'origen ha perjudicat, naturalment, al compositor que no ha trobat primera materia y ha hagut de recórrer a la difusió y a la repetició, lo qual dona un color gris al conjunt.

El decorat, be.

La presentació, regular.

Els artistes, voluntariosos.

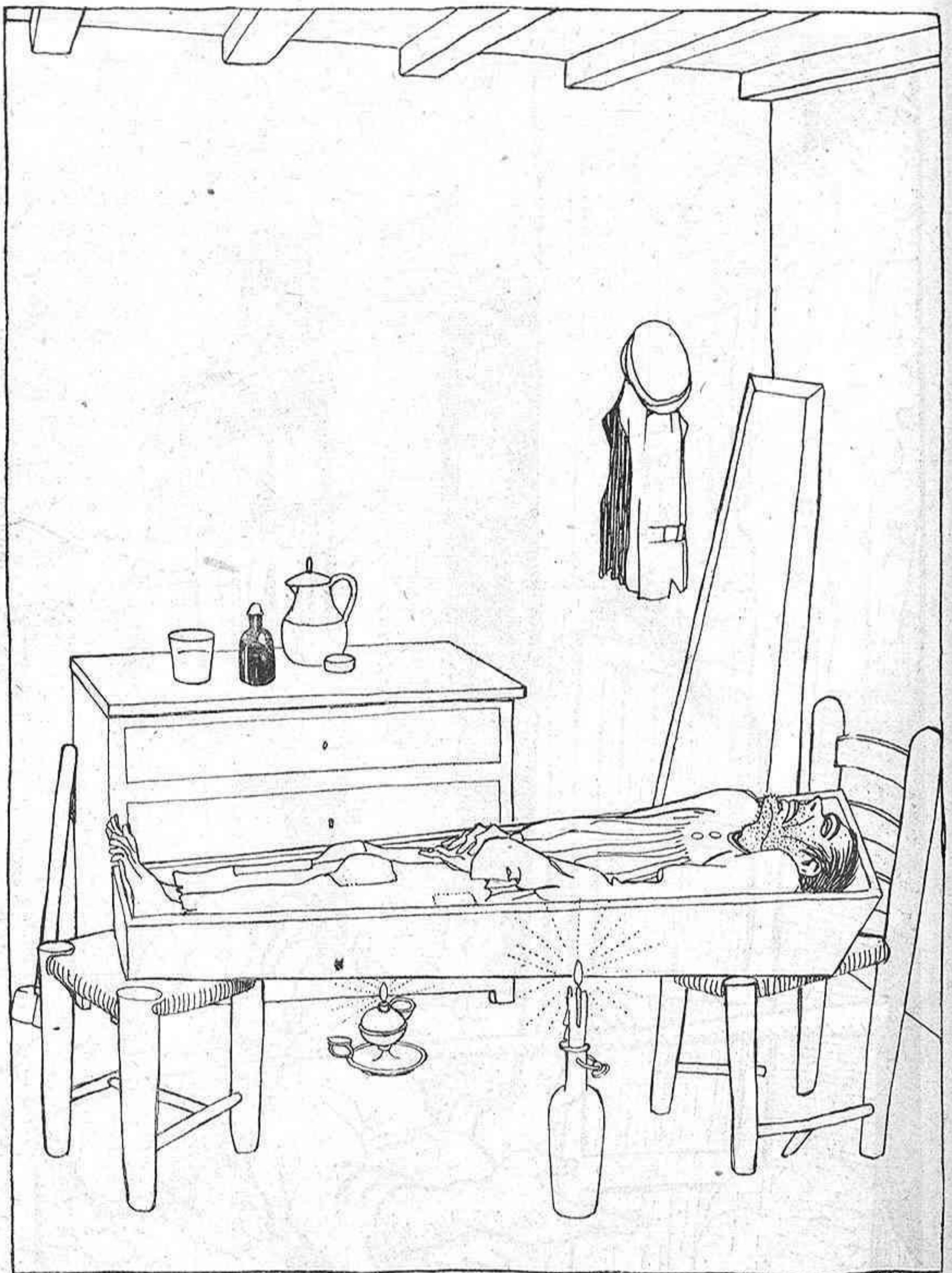
Coros y orquestra, meritissims.

NOVEDADES.—De *La cena de las burlas* sols podien interessarnos la versió castellana y l'execució, ja que l'obra original poguerem fa temps assaborirla representada per en Novelli, encara que aleshores aquet, pera lluirse ell, ens desvirtués el paper del protagonista, Giannetto, deixantlo a segon terme.

Per lo que toca a la versió, direm que'ls versos d'en Catari-neu, ab tot y ser pulcrament cisellats, no'ns van convencer, y que hauriem preferit més llibertat en la forma y més escrupulositat en la conservació de les idees.

L'interpretació, molt discreta per part de tots, y sobre tot per part dels senyors Thuiller y Mendoza y de les senyores Blanco y Salvador. La presentació escènica mereix igualment una xar-dorosa felicitació.

—*Doña María la Brava* es, al nostre concepte, la més intensa, la més arrodonida y la millor de les obres que d'en Marquina coneixem. La seva forma poètica potser no té la volada ni l'espontaneïtat de *En Flandes*, però en aquella l'acció dramàtica té més fermesa y més relleu.

AFORÍSTICA POPULAR

«Cobra fam... y posa't a geure.»

L'obra interessa desde les primeres escenes y creix en emoció fins a les més altes regions de l'èpica tragedia. Les figures, dintre sa històrica mixtificació, conserven els caracters del romanceresc estil, y la construcció artística del drama sembla feta per un que hi tingui la mà trencada; d'aquí que la forsa emotiva y la bellesa plàstica, aparellades, donguin per resultat una hermosa composició teatral que's farà vella en el repertori espanyol.

La senyora Guerrero molt be de gest en el tipo de *Donya María*; més be de gest que de dicció, com sempre. El senyor Mendoza y els altres també molt acertats.

Els trajos, molt rics y de molt bon gust.

—Pera benefici del senyor Thuiller va posarse una obra nova d'en Linares Rivas: *La raza*. El motiu de les castes en lluita, y l'amor desinteressat ofegat per l'ambició de l'or han ofert molts temes al teatre; y com sia que la falla de *La raza*'s basa en tot això, vetaquí que no pot donàrseli, baix el punt de vista del seu argument, una gran originalitat. Però sí que cal reconèixer que aquet defecte el supleix el senyor Linares Rivas tractant l'assumpte vell ab una ironia tan nova y una espiritualitat tan valenta y tan espontania que sedueix y encanta.

Com en tot lo d'aquest autor, s'hi descobreix en aqueixa comedia un estil elegant, pulcre, ple de distinció; y fins diriem que aquesta vegada va semblarnos el seu dialleg més viu, més parlat;

d'aquí que l'obra'ns aparegués més humana y més ingenua que la major part de les seves anteriors.

La companyia va treure un bonic conjunt y el beneficiat, senyor Thuiller va detallar, admirablement el seu difícil paper.

Y com que això dels teatres me sembla que es plet perdut y la caloreta apreta que un no's posa mai aixut, al revister humilíssim, a les nits, sols se li acut fer com tothom... anà al *Parque* y llensarse al Watter-chut.

L. L. L.

Bon Jan qui paga...

Esta mañana ha recibido el alcalde accidental señor Serrallera un telegrama de los concejales que con el marqués de Marianao fueron á Tarragona... Manifiestan, además, que han sido admirable y cariñosamente recibidos, y que hoy han pasado el día en el Parque propiedad del señor Samá.

(D'un diari del divendres a la nit.)

Es lo més probable que'l pas de don Salvador Samà per l'arcaldia l'oblidem els barcelonins a l'endemà d'haver deixat el bon senyor la vara. En cambi, els regidors que hagin tingut la sort d'ha-

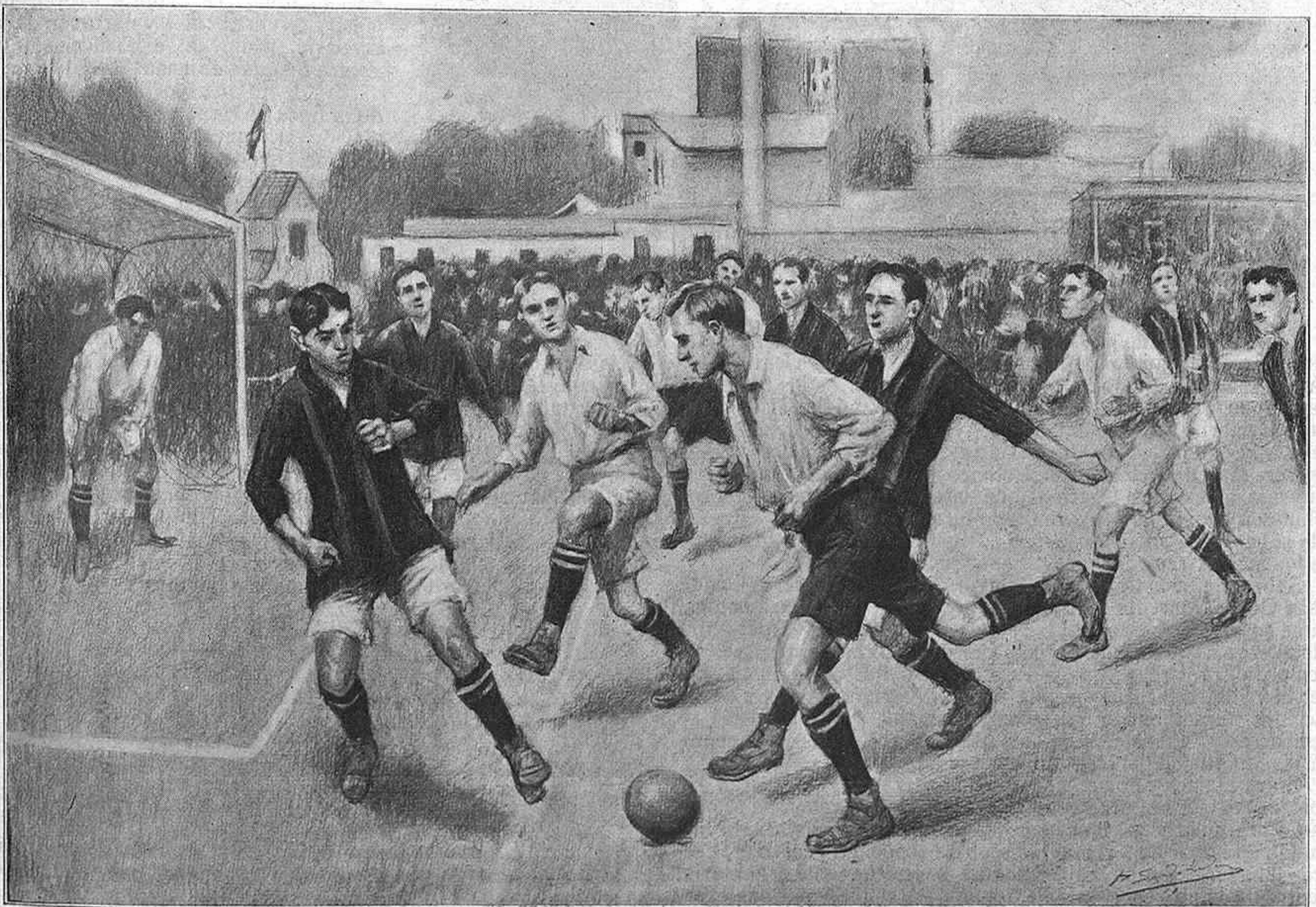
ver format part del Consistori presidit pel Marquès de Marianao servaran de la seva companyia municipal el més falaguer y perdurable dels records.

A Barcelona s'ha dit y repetit que no es el senyor Marquès persona a la qual agradi ferse remarcar pels seus dispendis. L'actual batlle nostre té assolida més aviat una certa nomenada d'escarransit y estalviador, qualitats que la premsa desafecta a la política per ell representada sol aprofitar sovint pera fabricar a costelles del milionari tota una munió de xistos y comentaris divertits, qual base està principalment en la suposta tacanyeria de l'acabat y ilustre procer.

Pocs saben que tingui don Salvador Samà, de quan en quan, cops amagats, que si res poden afegir a la seva gloria com a arcalde, li fan com a aristòcrata y home de món el més immarcesible dels honors.

Es don Salvador home de tradició netament lliberal. Lliberal fins al moll dels ossos y demòcrata per temperament. Com a lliberal, hem sapigut pels historiadors d'*El Poble* que ja un futral d'anys enrera allotjà a casa seva —suposem que sense cap mira interessada— al vell patriarca del progressisme moderat senyor Sagasta. Com a demòcrata, sab tothom que acostuma el senyor Marquès a vestir ab extremada senzillesa, y barrejar-se ab la multitut abigarrada que ambula per les nostres vies ciutadanes. Una cosa y altra, no essent fetes a posta, diuen molt be en favor del lliberalisme de l'excelentíssim senyor Marquès...

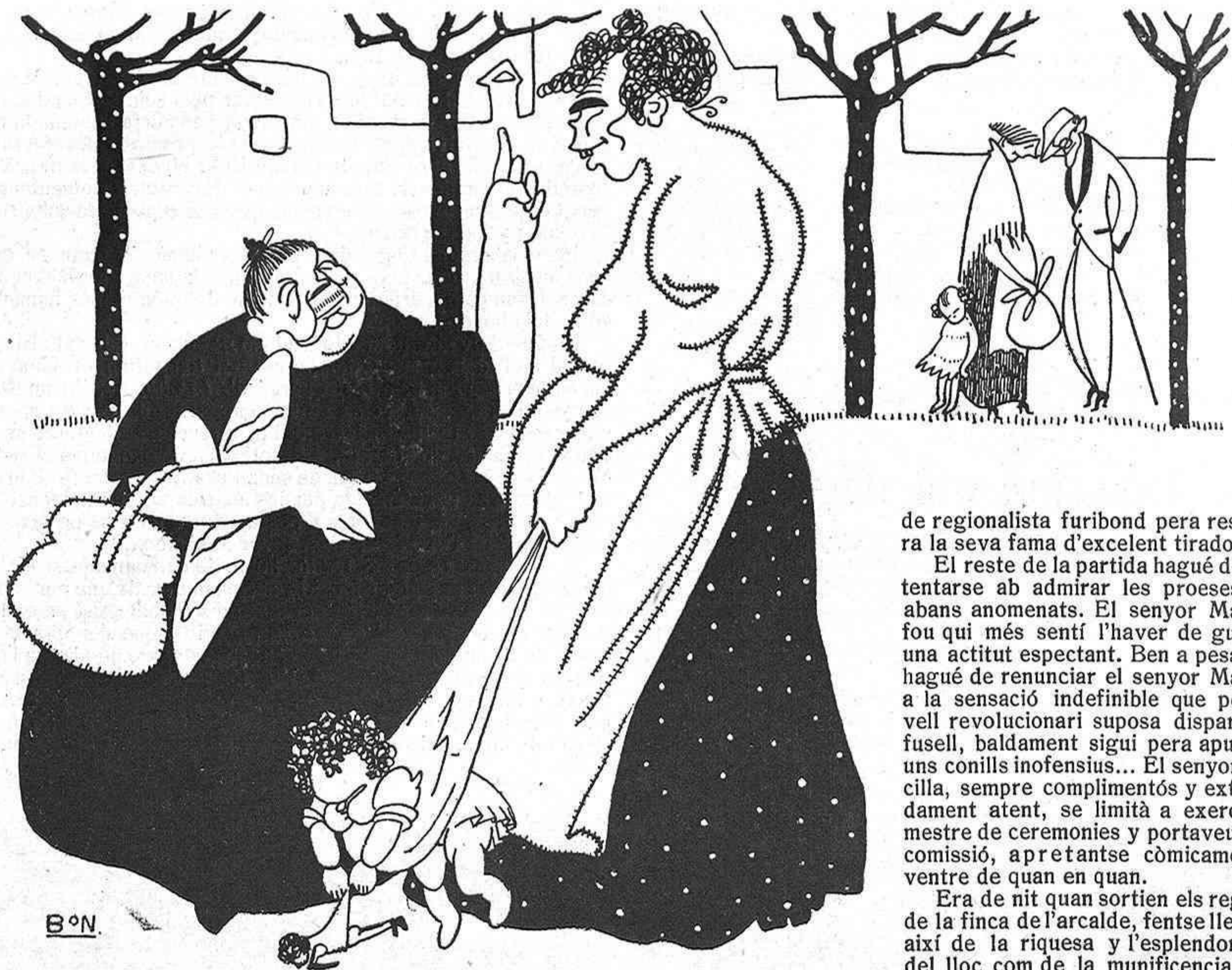
Hem dit que es don Salvador home de cops amagats. Ens ha mogut a formular aquet suposita circumstancia de que per segona vegada, essent arcalde, hagi el Marquès trobat gust en enlluernar a una representació dels seus presidits, que d'avui més cuidaran de desmentir l'especie calumniosa de que no sàpiga l'aristòcrata esser digne continuador de les glories dels seus avantpassats, a l'hora que deixaran ben sentada l'afirmació de que, pesi a les brometes dels diaris del P. de U. F. N. R., es en Marianao un home dels que saben fer les coses quan s'hi posen.

A PUNTADES DE PEU

Així's fortifica el cos...
y a vegades se romp l'ànima.

BON.

DE BONA TINTA

—¿El còlera?... Riute'n. El meu home, que està empleat a cà la Ciutat, diu que ahir la Comissió de Calamitats públiques va discutir la cosa, y per majoria de vots va acordar que no n'hi ha d'haver.

Diu l'extracte de la nota municipal que encapsala aquestes ratlles, que la comissió de regidors que en representació de l'Ajuntament —l'arcalde al davant— estigueren en les festes de Tarragona, passaren, complert el seu comès, un dia en la finca que a Cambrils té l'excellentíssim senyor Marquès. Lo que la nota calla, y lo que farem constar nosaltres, es que'ls senyors Puig de Asprer, Marcilla, Sans Cabré, Juncosa y Carreras Candi, pertanyents a les tres fraccions que integren l'Ajuntament, foren rebuts en l'hostatge senyorial del Marquès ab els honors deguts a la seva alta representació, que es com dir que sigueren objecte de les més extremades y corteses atencions.

Sabem de bona tinta que'ls senyors Juncosa, Carreras Candi, Sans Cabré, Marcilla y Puig de Asprer passejaren bona estona, entre sorpresos y astorats, les seves siluetes plebeies per entre restalleres d'escuts, mandobles, cascos y cuirasses, tapissos de rica oridura y vells retrats de cavallers ilustres, que, agraits per la visita, trencaren per un moment la rigidesa de les seves faccions pera dibuixar un somriure amable que contrastés ab l'embaras y l'apocament de que, al trepitjar les llossanes centenaries, els fills del sufragi donaven mostra.

Entre afalacs y compliments d'una part y altra passaren els nostres regidors el divendres en el Parc del Marquès de Marianao. Pera que res manqués a la festa organisa l'aristòcrata una batuda en honor dels visitants. Acabat l'esplendíid esmorzar, després d'haver begut el vi ab feixugues pessas de vella argenteria, s'entregaren els representants del poble al noble y perillós exercici de la cassa. Tretze trets engegà el Marquès a tants altres conills, víctimes de la seva punteria y la seva destresa admirables. El seguí en ordre el senyor Carreras Candi, qui, segons autorisada opinió dels presents, demostrà com la seva condició

de regionalista furibond pera res altera la seva fama d'excellent tirador.

El reste de la partida hagué d'aconcentarse ab admirar les proeses dels abans anomenats. El senyor Marcilla fou qui més sentí l'haver de guardar una actitud espectant. Ben a pesar seu hagué de renunciar el senyor Marcilla a la sensació indefinible que per tot vell revolucionari suposa disparar un fusell, baldament sigui pera apuntar a uns conills inofensius... El senyor Marcilla, sempre complimentós y extremadament atent, se limità a exercir de mestre de ceremonies y portaveu de la comissió, apretantse còmicament el ventre de quan en quan.

Era de nit quan sortien els regidors de la finca del arcalde, fentse llengües així de la riquesa y l'esplendorositat del lloc com de la munificencia y distinció de l'amo de la casa.

La festa's clogué sense'l més lleu incident que pogués comprometre el bon nom y la serietat dels electors que posaren en els senyors Juncosa, Carreras Candi, Puig de Asprer, Marcilla y Sans Cabré la seva confiança.

Perquè tot anés com cal, fins el fenomen morbós que ab tanta persistencia amoina al senyor Marcilla pogué esser dissimulat com convenia.

L'estada dels regidors a Cambrils es avui favorablement comentada encara a cà la Ciutat, alabantse per tothom la correcció y la desinvoltura de que'ls comissionats sapigueren donar mostra, més afortunats en aquet punt que ho estigué un concejal, víctima d'un lamentable descuid tingut en el sumptuós palau que'l Marquès té al Passeig de Gracia; l'altre cop que aquet senyor ocupà l'arcaldia, incident ressucitat ara y que, després d'un compromís de mil diables, motivà el que a la víctima del lance haguessin de deixarli a corre-cuita uns pantalons...

Boy

ESQUELLOTS

No sabem per què en la secció d'espectacles dels nostres diaris no s'hi posa cada diumenge un anunci que, poc més o menos, digui aixís:

«Avui a la Barceloneta, a les tantes de la tarda, hi haurà entre jaumistes y lerroxistes una petita discussió política, ab acompanyament de bofetades, cops de garrot y els tirets de browning que decorosament puguin enquistirshi.

»Entrada lliure. Arnica, gratuïta. Les Cases de Socorro prestaran servei permanent.»

Així el públic estaria avisat y, ab perfecte coneixement del programa, els aficionats a aquesta mena de *sports* podrien acudir a la Barceloneta a veure com els dos bandos se les claven, mentres que'ls amics de la pau y de les diversions cultes s'encaiminarien directament al Tibidabo o a Vallvidrera, aont, per ara, no se sab que s'hi corri la pólvora ni s'hi senten altres crits que'ls de: ¡visca el bon humor! y ¡quí la peta!...

□

LA Comissió ideadora del projectat raid Barcelona-Saragossa-Madrid ha renunciat els quartos oferts per l'Ajuntament.

Els organitzadors troben que 10 mil pessetes són una miseria indigna pera un premi d'Aviació.

Y tenen raó que'ls sobra.

No val la pena de caure d'una elevació... tan petita.

□

DE la secció telegràfica d'un diari:

«Valladolid.—Regresando varios individuos en automóviles de la feria de Zamora, al atravesar el pueblo de Mirales todo el vecindario la emprendió á tiros y pedradas contra los viajeros.»

Reprovem enèrgicament la conducta... dels viatgers que tornaven de Zamora.

Tal com s'ha posat avui la qüestió dels automobils, considerem una grave imprudència atravesar ab aquestos vèhculs el poble de Mirales y qualsevol altre poble.

El dilema, pera'ls automobilistes, es aquest:

O s'avenen a passar per les poblacions ab una marxa tan moderada que no puguin fer mal a ningú;

O, a l'atravessarlos, se posen a correr tan depressa que la gent no tingui ni temps de veure'ls, y al cap d'avall no sàpiga del cert si han passat o no han passat.

Tot lo que sigui apartarse d'aquets dos camins es buscar *ovacions* com la que'ls acaben de tributar al poble de Mirales.

□

ENTRE les altes personalitats que aquets dies han anat a Tarragona, ab motiu de les festes del Centenari, s'hi compta el cèlebre Vinaixa.

Y's diu que, al moment de pujar al tren, algú's va atrevir a insinuarli:

—Ja sab que a Tarragona manxen, eh?

A lo qual va respondre el despreocupat regidor:

—Que manxen tan com vullguen!... què té que vore?... Més *manxat* de lo que estic!

□

Y ara!...

El Governador ha prohibit la venda y fabricació d'armes il·lícites.

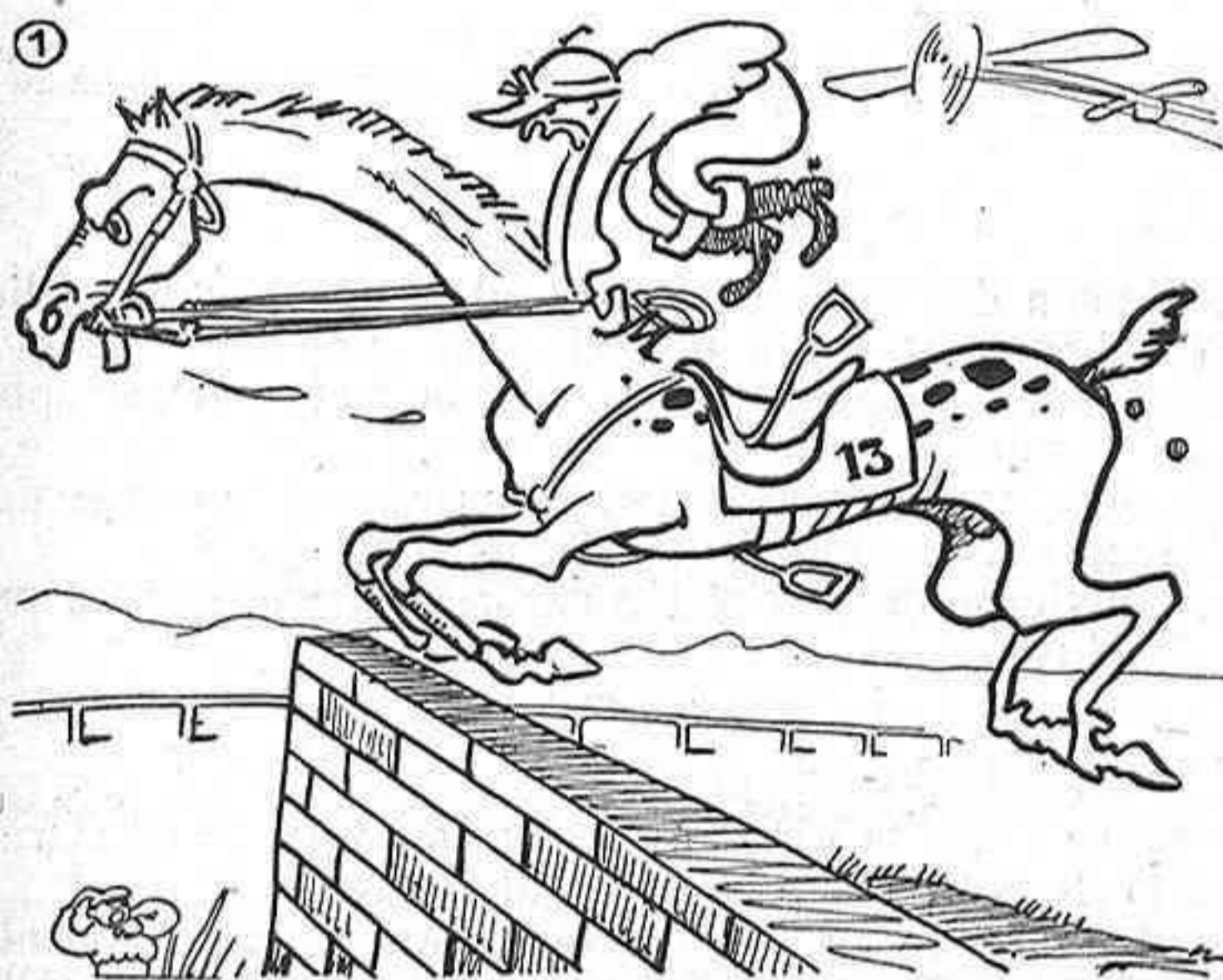
Es com si proibís el mal de caixal.

Encara que ho fes, el mal de caixal continuaria existint, per dues raons.

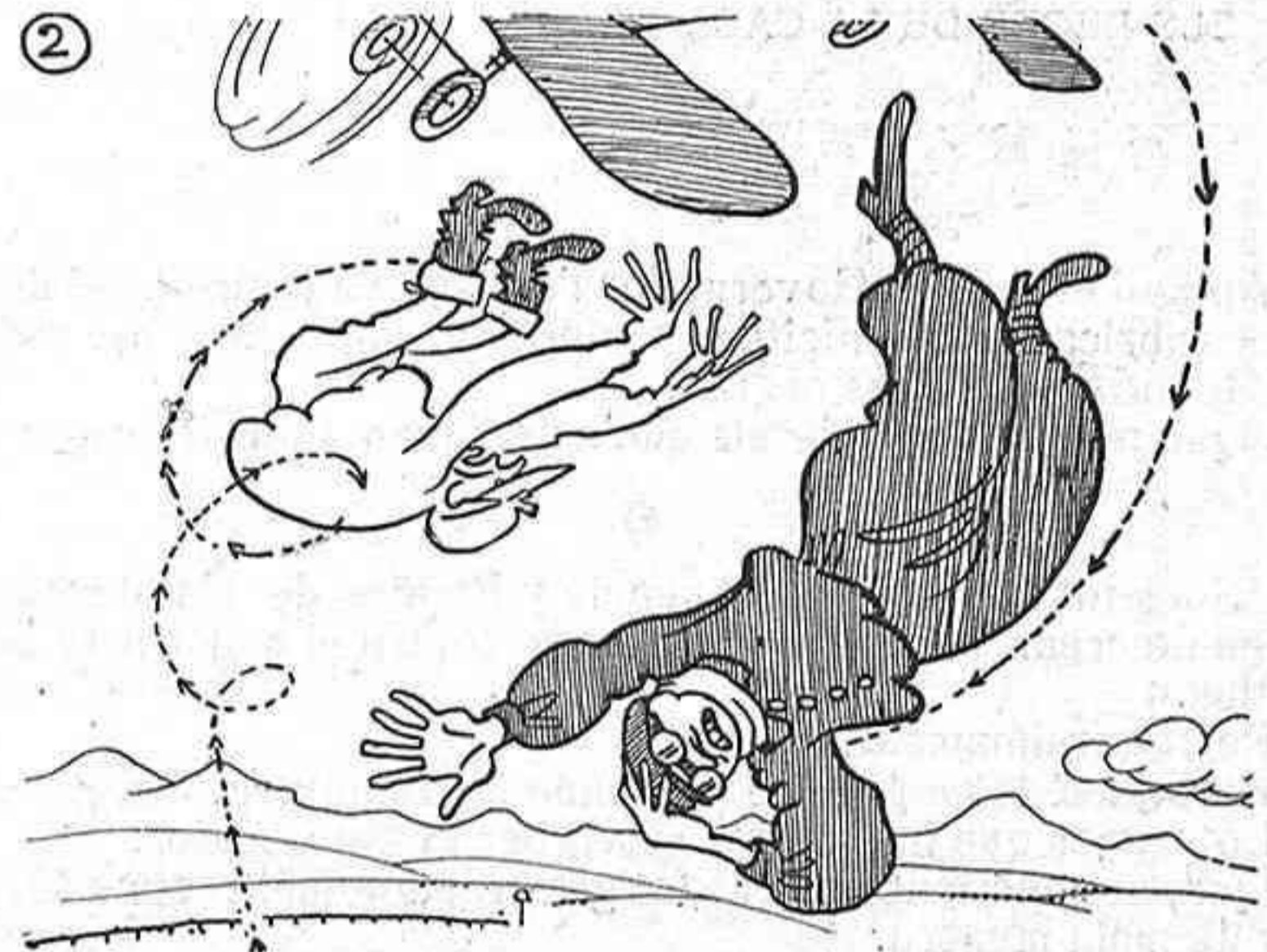
Primera: Perquè, mentres hi hagi caixals, n'hi haurà alguns que faran mal a algú.

Y segona: Perquè... ¿que no han de viure els dentistes?

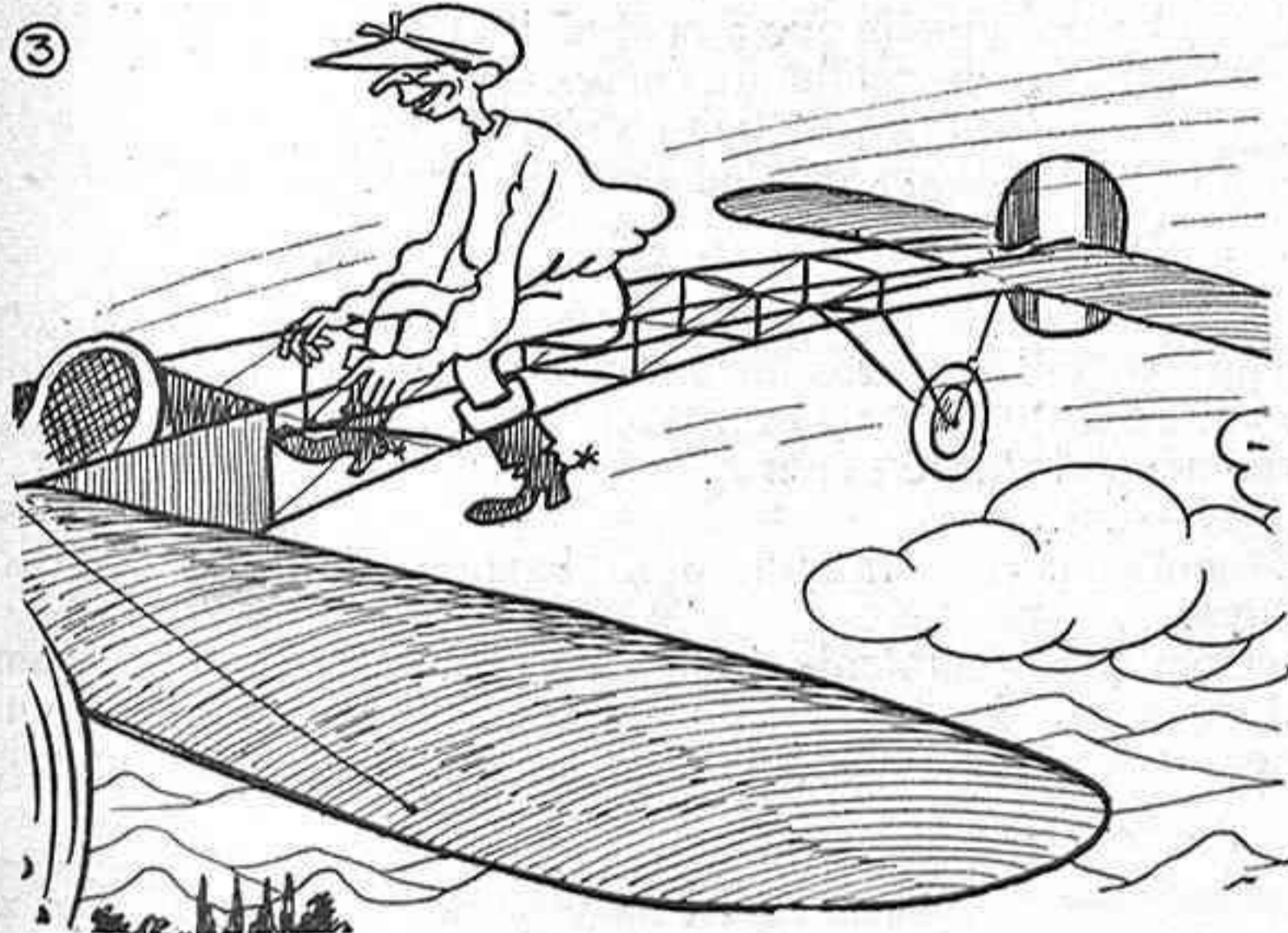
COINCIDENCIA SPORTIVA

Ab un gran bot un cavall envia un jockey enlaire...

En aquell precís moment cau un aviant que passa...

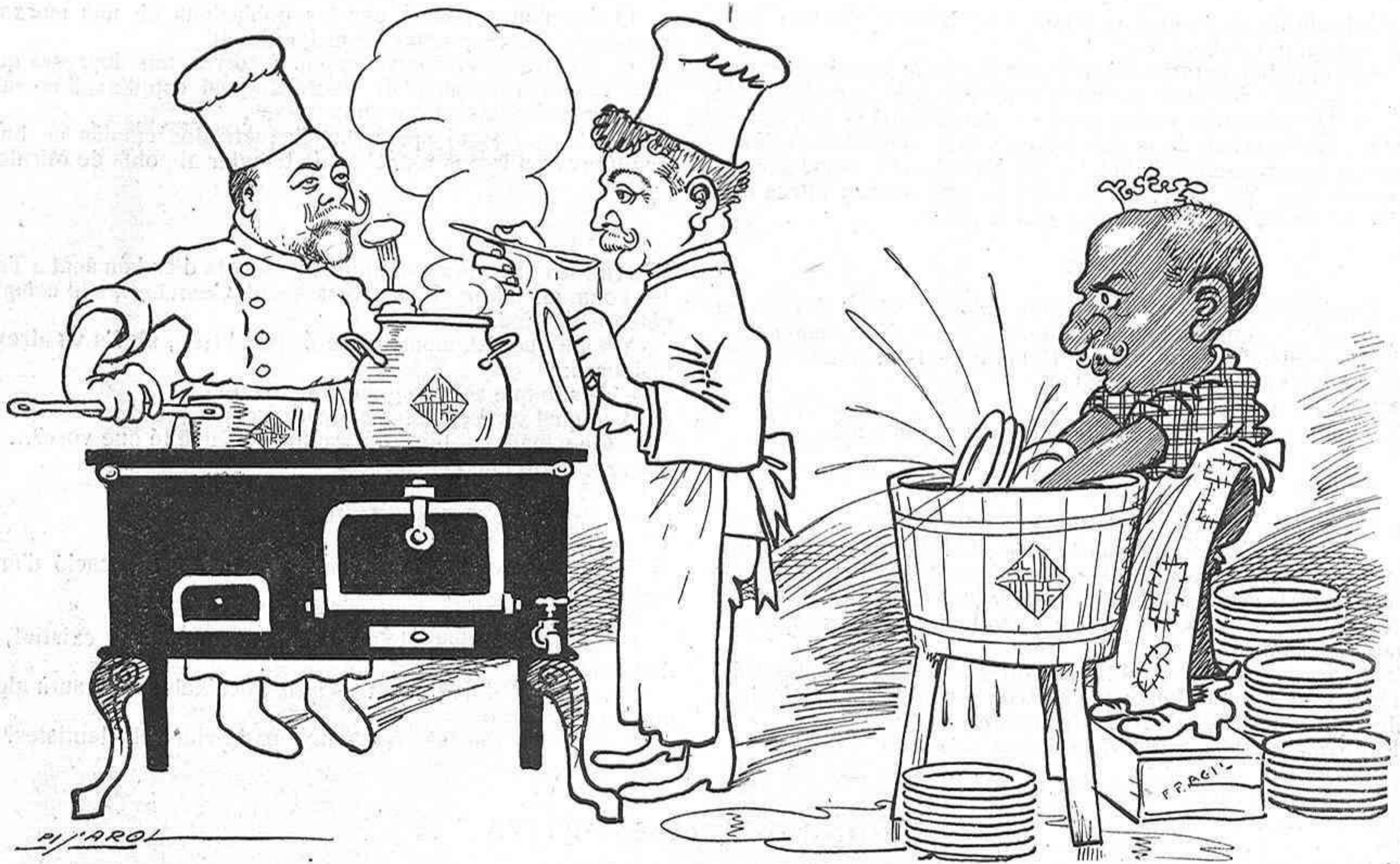

El jockey, en monoplà, va seguint la seva marxa...

Y arriben tots dos a lloc... y aquí no ha pasado nada.

ELS BECOS DE LA CASA GRAN

—Que's deixin d'histories, ¿veritat, Mir?... El qui vulgui menjar be, ha de venir a la nostra cuina.

Apliqui el senyor Governador l'exemple a la prohibició de vendre y fabricar armes il·lícites, y podrà formarse idea del resultat que donaran les seves ordres.

¿Que no han de viure els que's dediquen a fabricarne?...

□

LA Societat Protectora d'Animals y Plantes de Catalunya acaba de crear un cos d'inspectors contra el mal tracte de les besties.

Perfectíssimament.

Però ja se'ls ne gira de feina an aquets nous policies!

Lo primer que han de fer es vigilar al governador.

Que, segons tenim entès, el governador maltracta a les *pulgas* de mala manera.

□

UN tramvia—ho copiem de la crònica local d'un diari—ha atropellat en un carrer de Gracia a un home de 86 anys, empleat en les brigades municipals de llimpiesa.

Vuitantasis anys!... Ab catorze més, un sigle.

Considerin com deuran quedar de polides les nostres vies públiques, sabent que entre'ls operaris que les netegen hi ha individus de vuitantasis anys.

Y calculin quins seran els sentiments del nostre altruista y democratic Municipi quan permet que un pobre vellet de vuitantasis anys, com qui diu ab un peu en la sepultura, *descansi* escombrant els carrers.

□

EN la festa nocturna celebrada a la finca del marquès d'Alella, l'aplaudit actor senyor Guitart, disfressat de fantasma florentí, va recitar versos de la «Divina Comedia».

Ab l'afició que'l nostre senyoriu té a parlar castellà y a pronunciar les zetes, es extrany que en lloc d'en Guitart no haguesin contractat an en Díaz de Mendoza.

Pera una festa aristocràtica ningú més indicat que un actor aristòcrata.

Sempre hauria fet més *guerrero*, perquè això de Guitart els deü semblar molt ordinari als amics d'en Fabra.

□

DON Ramon del Valle-Inclán ha rebut una efusiva felicitació d'en Jaumet ab motiu de sa darrera obra *Voces de gesta*. Ara entenc perquè'l dia de l'estrena els carlins aplaudien tant.

Nos han cregut que aquell *Rey Arquino*, protagonista del drama, representa el difunt rei de les húngares...

No's devien adonar de que'ls barbres victimaris eren precisament els altres.

□

OH, la previsió municipal!...

Quan s'obri la Via C de la reforma interior de Barcelona, el mercat de Sant Josep ha de desapareixer.

No obstant això, ara se li ha ocorregut a l'Ajuntament construir al mitg del Mercat una nova pescateria que costarà la friolera de 282.000 pessetes.

¿Com s'explica això?

Pera nosaltres no més s'explica recordant

que'ls que a costes del Comú se cuiden de certes obres, si es cert que no s'hi fan rics tampoc solen fershi pobres.

□

EL nostre rumbós Ajuntament té'l proposit de gratificar ab vinticin mil pessetes als dependents de les oficines, municipals y urbans que en una forma o altra varen intervenir en les operacions del Padró general.

Bravíssim!...

Es una manera indirecta, però bastant clara, de dir als barcelonins:

—Com que'ls empleats de la Casa Gran estan tan acostumats a cobrar sense fer res, el dia en que, obligats per les circumstancies, treballen no més una mica, se'ls ha de pagar apart.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8

BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Acaba de ponerse á la venta la novísima edición de
LA CIUDAD DE BARCELONA
Guía * LOP *

Itinerarios prácticos.—Nuevos planos con las vías de reforma de Barcelona.—Guía de los tranvías de Barcelona con todas sus indicaciones por medio de banderas en colores.

LA GUÍA * LOP * es la única GUÍA que tiene utilidad práctica para conocer la capital de Cataluña.

UN TOMO ENCUADERNADO EN TELA FLEXIBLE: PESETAS 2'50

Les cent millors poesies
de la llengua catalana

triades per E. MOLINÉ Y BRASÉS

Preu: UNA pesseta

Edició especial en paper Japó, Pessetes 15

Edició de luxe en paper de fil, Pessetes 6

EL AUXILIAR DEL COMERCIO

Calculador rápido moderno

OBRA MAESTRA DE CÁLCULOS HECHOS

Pesetas: 2

Atlas de bolsillo universal

20 MAPAS GEOGRÁFICOS DE LOS PRINCIPALES PAÍSES DEL MUNDO, IMPRESOS EN VARIOS COLORES

Pesetas: 0'75

LA SETMANA QUE VE SORTIRÁ

PESSIGOLLES FINES

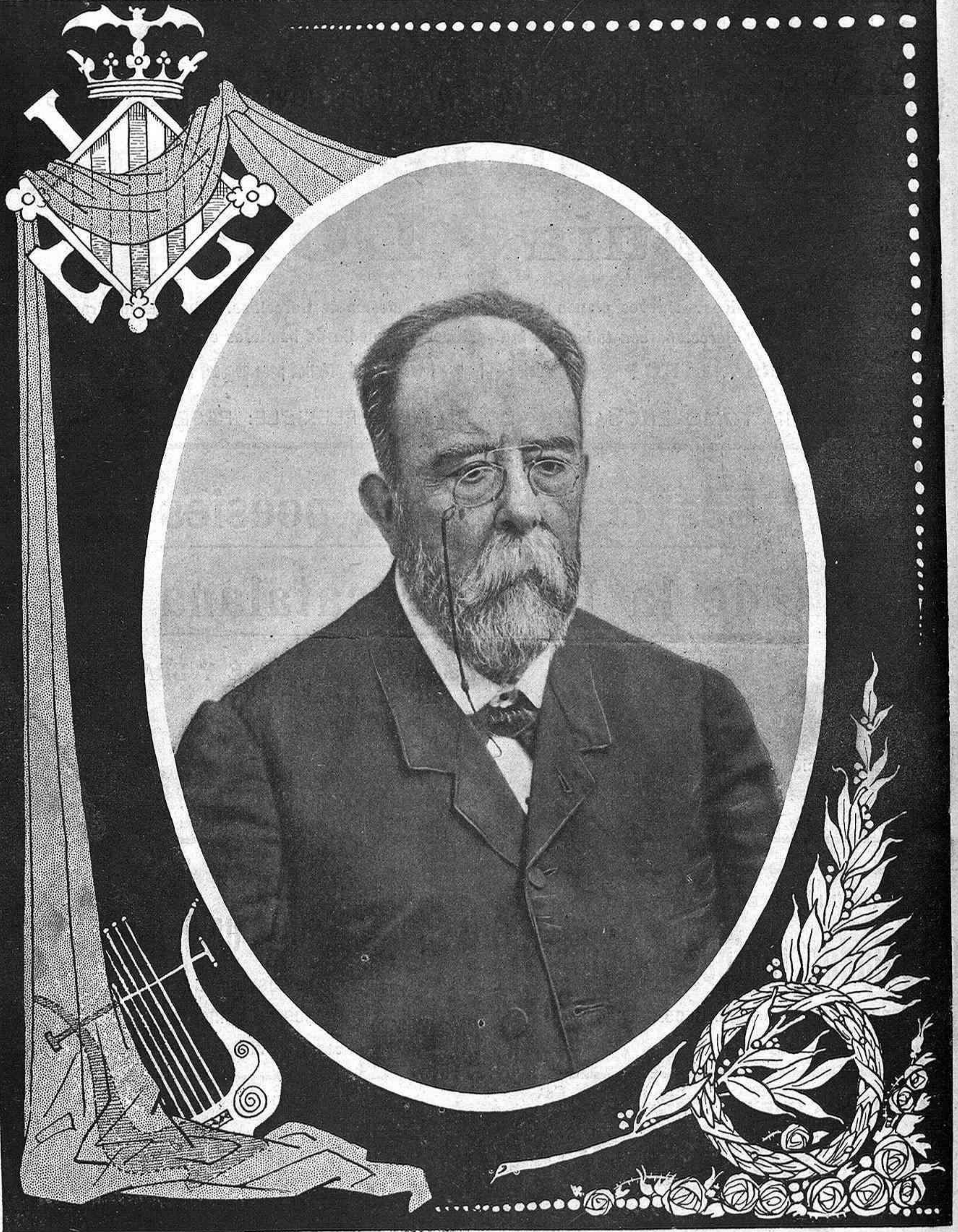
Anècdotes salades y acudits picants sobre les dones y l'amor.

Preu: 2 ralets

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'ILUSTRE POETA TEODOR LLORENTE

Morí a Valencia el dia 2 del present.